

Справаздача ЦК КП(б)Б на XV з'ездзе партыі

Даклад тав. Н. Ф. Гікало

10 дзён аддзяляюць нас ад надыходзячага гістарычнага XVII з'езда партыі. З небывалым энтузіязмам, з аграмадным працоўным уздымам сустракае гэты з'езд кожны член партыі, кожны комсомолец, кожны рабочы і калгаснік, кожны працоўны нашай краіны.

З'езды нашай партыі з'яўляюцца этапамі барацьбы за соцыялізм. XVII з'езд партыі з'явіцца з'ездам, адкрываючым новы этап разгорнутай барацьбы і работы над ажыццяўленнем другой пяцігодкі, пяцігодкі пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Дзесяць год прайшло з дня смерці найвялікшага генія чалавецтва В. І. Леніна. Дзесяць год нараўнальна невялікі для гісторыі адрэзак часу. Але ў нас іншыя даты. Мы павінны былі,—як гаварыў тав. Сталін,—максімум за 10 год дагнаць і перагнаць у тэхніка-эканамічных адносінах перадавыя капіталістычныя краіны.

І сапраўды за невялікі адрэзак часу, т. зн. за 4 гады першай пяцігодкі, краіна Саветаў кіруемая нашай большэвіцкай партыяй, дасягнула нечуваных у гісторыі перамог. Зараз не толькі тэарэтычна, але і практычнай работай, рэальнымі фактамі, мы даказалі правільнасць ленінскага вучэння аб перамозе соцыялізма ў нашай краіне.

«У выніку пяцігодкі перад тварам соцень мільёнаў працоўных усяго свету ўпершыню ў гісторыі чалавецтва на справе даказана магчымасць пабудовы соцыялізма ў адной краіне».

Мы падводзім зараз вынікі гэтаму гераічнаму перыяду. І трэба проста сказаць, кожны адчувае той аграмадны ўздым, які ахапіў усіх працоўных нашай вялікай краіны Саветаў. Кожны бачыць, што нясе з сабой працоўным перамога ленінскай лініі. А перамагла ленінская партыя таму, што яна знаходзілася ў сталінскіх руках.

К XVII з'езду наша партыя ідзе з безумоўнай гордасцю, велізарнай упэўненасцю, тэржэствам перамогі соцыялізма, найвялікшым энтузіязмам ад таго, што мы выконваем заветы Леніна пад кіраўніцтвам лепшага з лепшых ленінцаў—правадыра партыі тав. Сталіна.

Неўзабаве пасля ўзяцця ўлады, Владзімір Ільіч Ленін пісаў:

«Першы раз у сусветнай гісторыі соцыялістычная партыя паспела закончыць у галоўных рысах справу заваявання ўлады і падаўлення эксплуатацый, паспела падыйсці шчыльна да задачы кіраўніцтва. Трэба, каб мы аказаліся дастойнымі выканаўцамі гэтай труднейшай (і ўдзячнейшай) задачы соцыялістычнага перавароту. Трэба падумаць, што для паспяховага кіраўніцтва неабходна, апрача ўмення пераканаць, апрача ўмення перамагчы ў грамадзянскай вайне,—уменне практычна аргані-

заваць. Гэта самая трудная задача, бо справа ідзе аб арганізацыі па-новаму самых глыбокіх эканамічных асноў жыцця дзесяткаў і дзесяткаў мільёнаў людзей. І гэта самая ўдзячная задача, бо толькі пасля яе вырашэння (у галоўных і асноўных рысах) можна будзе сказаць, што Расія стала не толькі савецкай, але і соцыялістычнай рэспублікай»¹⁾.

У гэтай выдатнай заяве Вл. Іл. Ленін паставіў перад партыяй задачу не супакойвацца па тым, што мы ўзялі ўладу ў свае рукі, але каб арганізавалі гэту ўладу, каб практычна арганізавалі справу соцыялістычнага будаўніцтва.

І сёння, напярэдадні XVII з'езда партыі, мы можам смела заявіць: партыя наша пераможна несла і нясе сцяг Леніна. Пад гэтым сцягам мы арганізавалі і арганізуем масы на выкананне найвялікшых задач па будове бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Тав. Сталін на XVI з'ездзе партыі з выключнай сілай падкрэсліў, што самы факт існавання Савецкага саюза і той соцыялістычнай будоўлі, якая ў ім адбываецца, з'яўляецца фактам такой магутнасці, такой сілы, якая падымае на рэвалюцыйныя дзеянні і выступленні не толькі рабочы клас, але і ўсіх працоўных свету. Узнімаецца рэвалюцыйная хваля не толькі на Захадзе, але і на Усходзе сярод прыгнечаных каланіяльных і пачкаліяльных краін.

Выкананне плана першай пяцігодкі, пяцігодкі пабудовы фундаменту соцыялістычнай эканомікі, выклікала энтузіязм не толькі ў радах рабочага класа, але і ў радах лепшай часткі буржуазнай інтэлігенцыі, якая вымушана прызнаць аграмаднейшыя поспехі соцыялістычнага будаўніцтва і яго найвялікшае значэнне.

Пазалетаў у СССР пабыў буйны англійскі пісьменнік—адзін з буйнейшых прадстаўнікоў ліберальнай буржуазіі Англіі Бернард Шоу. Ён ужо два разы быў у СССР. Гэты чалавек сваімі ўласнымі вачыма бачыў тое, што ў нас робіцца, якая ідзе ў нас гіганцкая будоўля, як змяняецца твар нашай краіны. І вось што па гэтаму поваду піша Бернард Шоу:

«... Мы ведаем цяпер з гісторыі, што існавала вельмі многа цывілізацый, і што яны, дасягнуўшы таго пункту развіцця, да якога дайшоў цяпер заходні капіталізм, гінулі і выраджаліся. Не раз прадстаўнікі чалавечай расы прабавалі абыйсці гэты камень праткнення, але царпелі няўдачу. Ленін стварыў новы метад і абыйшоў гэты камень праткнення. Калі другія паследуюць метадам Леніна, то перад намі адкрываецца новая эра, нам не будуць пагражаць крушэнне і пагібель. Для нас пачнецца новая гісторыя, гісторыя, аб якой мы цяпер не можам нават саставіць сабе якога-небудзь прадстаўлення. Калі будучае з **Леніным, то мы ўсе можам гэтаму радавацца, калі-ж свет пойдзе старой сцежкай, то мне прыдзецца з сумам пакінуць гэту зямлю**» (падкрэслена дакладчыкам). (З прамовы Бернарда Шоу, сказанай у час прабывання ў Маскве ў 1931 г.).

Вы бачыце, таварышы, што дальнабачны прадстаўнік ліберальнай буржуазіі яшчэ ў 1931 годзе, калі мы яшчэ не скончылі першай пяцігодкі, калі ў нас не было тых грандыёзных поспехаў, якія мы маем у выніку ажыццяўлення першай пяцігодкі, пабываўшы ў нашай кра-

1) Ленин, Сочин., т. XXII, стр. 442.

іне, прышоў к вываду, што калі справа Леніна загіне—загіне і цывілізацыя ва ўсім свеце і прагрэс чалавецтва адкоціцца на дзесяткі год назад.

Тав. Сталін на XVI з'ездзе партыі, аналізуючы становішча двух сістэм—соцыялістычнай і капіталістычнай,—указаў, што мінулы перыяд

«...можна было-б назваць перыядам пераломным. Ён быў пераломным не толькі ў нас, для СССР, але і для капіталістычных краін усяго свету. Але паміж гэтымі двума пераломамі існуе карэнная розніца. У той час, як гэты пералом азначаў для СССР паварот у бок новага, больш сур'ёзнага ўздыму, для капіталістычных краін пералом азначаў паварот да эканамічнага ўпадку»¹⁾.

Перыяд, які прайшоў ад XVI з'езда партыі, характарызуецца далейшым распадам капіталізма, фашызацыяй раду краін, далейшым ростам рэвалюцыйнага пролетарскіх мас, усё большым ростам палітычнага ўплыву камуністычных партый.

Узмацнілася шалёная падрыхтоўка капіталістычных краін да новай сусветнай вайны.

«Эканоміка капіталістычнага свету развальваецца. Усё тужэй зацягваецца пятля збяднення, руйнавання, голаду». Капіталістычны свет знаходзіцца ля парога новага туру вайны і рэвалюцыі. Аб гэтым сігналізуе шалёная падрыхтоўка да вайны на Далёкім Усходзе. Аб гэтым сігналізуе шалёная тонка морскіх, сухаземных і паветраных узбраенняў.

На фоне ўсё больш узмацняючага крызіса ў капіталістычных краінах, усё больш ярка відны поспехі сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

Пад кіраўніцтвам правадыра сусветнага пролетарыята тав. Сталіна самааддана змагаюцца пролетары Савецкай краіны за пабудову бяскласавага сацыялістычнага грамадства, запальваючы і натхняючы прыгнечаных і эксплуатаемых усіх краін на барацьбу з капіталізмам, з фашызмам.

* * *

Я не стану тут падрабязна прыводзіць лічбовыя даныя аб ходзе выканання першага пяцігадовага плана. Вынікі першай пяцігодкі з геніяльнай празорлівасцю былі падведзены тав. Сталіным на студзеньскім пленуме ЦК і ЦКК ВКП(б). Вы ведаеце, што к канцу чацвёртага года пяцігодкі нам удалося выканаць праграму агульнай прамысловай вытворчасці, разлічанай на пяць год,—на 93,7 проц.

Мы паднялі агульны аб'ём прамысловай прадукцыі больш, чым утвая параўнальна з даваенным узроўнем і больш, чым удвая параўнальна з 1928 г.

Па цяжкай прамысловасці мы выканалі пяцігадовы план на 100,6 проц. Аб'ём прамысловай прадукцыі Саюза к канцу 1933 г. давялі параўнальна з даваенным узроўнем да 334 проц. За гэты-ж час у ПАЗШ аб'ём прамысловай прадукцыі ўпаў да 84 проц. параўнальна з даваенным узроўнем, у Англіі—да 85 проц., Германіі—62 проц. і т. д.

У рэзультате барацьбы за першую пяцігодку і ў рэзультате яе ажыццяўлення мы вырашылі цэлы рад буйнейшых задач, якія ў канчатковым выніку леглі ў аснову другой пяцігодкі. Нашу краіну

1) Сталин. Вопросы ленинизма, изд. 9-е, стр. 487.

з яе адсталай, часамі сярэдневяковай тэхнікай, перавялі на рэйкі новай сучаснай тэхнікі.

Тав. Сталін гаварыў, што:

«Асноўная задача пяцігодкі заключалася ў тым, каб ператварыць СССР з краіны аграрнай і немачнай, з залежнай ад капрызаву капіталістычных краін—у краіну індустрыяльную і магутную, зусім самастойную і незалежную ад капрызаву сусветнага капіталізма.

Асноўная задача пяцігодкі заключалася ў тым, каб ператвараючы СССР у краіну індустрыяльную, выцесніць да канца капіталістычныя элементы, расшырыць фронт сацыялістычных форм гаспадаркі і стварыць эканамічную базу для знішчэння класаў у СССР, для пабудовы сацыялістычнага грамадства.

Асноўная задача пяцігодкі заключалася ў тым, каб стварыць у нашай краіне такую індустрыю, якая-б была здольна пераўзброіць і рэарганізаваць не толькі прамысловасць у цэлым, але і транспарт, але і сельскую гаспадарку на базе сацыялізма.

Асноўная задача пяцігодкі заключалася ў тым, каб перавесці дробную і раздробленую сельскую гаспадарку на рэйкі буйнай калектыўнай гаспадаркі, забяспечыць тым самым эканамічную базу сацыялізма ў вёсцы і ліквідаваць такім чынам магчымасць аднаўлення капіталізма ў СССР.

Нарэшце, задача пяцігодкавага плана заключалася ў тым, каб стварыць у краіне ўсе неабходныя тэхнічныя і эканамічныя прадпасылкі для максімальнага падняцця абароназдольнасці краіны, якая дае магчымасць арганізаваць рашучы адпор усім і ўсякім спробам ваеннай інтэрвенцыі з боку, усім і ўсякім спробам ваеннага нападу з боку»¹⁾.

Гэтыя асноўныя выключнай важнасці і гістарычнага значэння задачы мы выканалі. Мы пабудавалі ў нашай краіне фундамент сацыялістычнай эканомікі. У выніку першай пяцігодкі мы дабіліся велізарных поспехаў у галіне прамысловасці. Мы маем зараз рад галін прамысловасці, аб стварэнні якіх ніколі не марыла старая Расія. Мы здолелі стварыць у перыяд першай пяцігодкі такія важнейшыя галіны, як аўтактарная прамысловасць, хімічная, складанае вярштатабудаўніцтва, авіяцыйную прамысловасць, вытворчасць складанейшых сельскагаспадарчых машын. Па вытворчасці электрычнай энергіі мы вышлі на адно з першых месц у свеце.

Гэтыя велізарныя дасягненні ў галіне індустрыялізацыі краіны дазволілі ўзняць вышэй абароназдольнасць СССР, што з'яўляецца зусім неабходным ва ўмовах раду антысавецкіх авантур і падрыхтоўкі інтэрвенцыі некаторымі капіталістычнымі краінамі.

Абароназдольнасць краіны пастаўлена на такую ступень, якая дазваляе нам сёння сказаць, што лозунг тав. Сталіна—«Ні адной пядзі чужой зямлі не хочам, але і сваёй зямлі, ні аднаго вяршка сваёй зямлі не аддамо нікому»—стаў абсалютнай рэальнасцю. У выніку выканання плана першай пяцігодкі мы маем непераможную Чырвоную армію, снабжоную і ўзброеную навейшай тэхнікай.

За перыяд ад XVI да XVII з'езда партыі зроблен поўны пераворот у сельскай гаспадарцы СССР. К XVI з'езду партыі сацыялістычны сектар у сельскай гаспадарцы ахапляў толькі 25 проц., цяпер,

¹⁾ Сталін. Пытанні ленынізма. (дапаўненне да 9-га выдання), стар. 10.

к XVІІ з'езду партыі, наша краіна ў асноўным стала калгаснай і соўгаснай. У гэтым годзе калгаснае сялянства, ажыццяўляючы лозунг правядыра партыі т. Сталіна—ператварыць усе калгасы ў большэвіцкія, а калгаснікаў у заможных—пад кіраўніцтвам партыі дабіліся велізарнейшых поспехаў у справе соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі.

Буйшэйшым фактарам уздыму сельскай гаспадаркі з'яўляецца збор ураджаю зернавых культур, дасягнуўшы ў 1933 г. 898 млн. цэнтнераў, што складае павелічэнне ў параўнанні з мінулым годам на 1 мільярд 200 млн. пудоў.

Як вам вядома, у гэтым годзе па ўсяму Совецкаму саюзу і ў нас, у БССР, датэрмінова выкананы хлебазагатоўкі.

Гэтыя поспехі дасягнуты ўпартай барацьбой і выкрыццём новай тактыкі класавага ворага, перайшоўшага к метаду барацьбы «ціхай сапай», прыкрываючыся часамі партыйным білетам.

Гэтыя поспехі дасягнуты дзякуючы таму, што намі кіруе ленінскі ЦК на чале з геніяльнейшым правядыром і настаўнікам рабочага класа ўсяго свету тав. **Сталіным (апладысменты).**

Не глядзячы на жорсткае супраціўленне класавых ворагаў і атакі на партыю іх агентуры—апартуністаў усіх масцей, палітыка партыі, палітыка яе ЦК перамагла.

Перамагла, па-першае, таму, што гэта палітыка адпавядае класавым інтарэсам мільянаў рабочых і сялян, і, па-другое, таму, што большэвіцкая партыя, яе ЦК не толькі абвясцілі палітычныя лозунгі, але здолелі па-большэвіцку фактычна арганізаваць масы для правядзення ў жыццё гэтых лозунгаў, здолелі арганізаваць і перабудаваць усе органы і апараты пролетарскай дыктатуры прыстасоўна да новых задач рэканструкцыйнага перыяду.

Вынікі першай пяцігодкі і задачы другой пяцігодкі па БССР.

БССР, як і ўвесь Совецкі саюз, прыходзіць да XV з'езда КП(б)Б і XVII з'езда ВКП(б) з вялікімі гаспадарча-палітычнымі перамогамі. Гаспадарка Беларусі, уся яе эканоміка, соцыялістычная культура па тэмпах свайго развіцця ішлі вышэй, чым тэмпы развіцця ў цэлым у Совецкім саюзе.

Ліквідацыя фактычнай гаспадарчай і эканамічнай няроўнасці, якая асталася нам у спадчыну ад царскай імперыі, атрымала сваё яркае выражэнне ў магутным тэмпе індустрыялізацыі БССР.

Сапраўды, калі валавая прадукцыя прамысловасці Беларусі ў 1913 годзе складала 0,87 проц. у адносінах да ўсёй прамысловасці царскай імперыі, а ў 1928 г.—1,12 проц., да ўсёй прамысловасці Совецкага саюза, то ўжо ў 1932 г. яна складала 2,5 проц. да прамысловасці ўсяго Саюза. Пры гэтым трэба мець на ўвазе гіганцкі рост прамысловасці за апошнія гады ў СССР.

У рэзультате ажыццяўлення планаў першай пяцігодкі вырасла прамысловасць БССР, у сувязі з гэтым значна паднялася ўдзельная вага прамысловасці БССР у прамысловасці ўсяго Совецкага саюза. Беларусь з краіны адсталай ператварылася ў краіну індустрыяльна-аграрную.

У 1927-28 гг. мы мелі ў Беларусі такія суадносіны паміж прамысловасцю і сельскай гаспадаркай: 41,3 проц. падала на прадукцыю прамысловасці і 58,7 проц. на прадукцыю сельскай гаспадаркі. У 1932 г. валавая прадукцыя прамысловасці Беларусі ў агульна-

гаспадарцы БССР складае 67 проц., сельскагаспадарчая прадукцыя—33 проц.

Поспехі і перамогі, атрыманыя намі ў выніку выканання першага пяцігадовага плана Беларусі, аказваюць грамадны рэволюцыянізуючы ўплыў на працоўных суседніх капіталістычных дзяржаў, асабліва Польшчы і акупаванай ёю Зах. Беларусі, дзе за гэтыя гады эканамічны крызіс яшчэ больш паглыбіўся.

Вынікі першай пяцігодкі ў БССР апракінулі, разбілі ўшчэнт тэорыі контррэволюцыйных беларускіх нацдэмаў як за рубяжом, так і ўнутры БССР, якія сцвярджалі, што беларуская нацыянальнасць не развіаецца, што Беларусь прыгнятаецца Масквой, што развіццё Беларусі магчыма толькі на капіталістычных асновах. Вынікі першай пяцігодкі нагалаву разбілі гэтыя контррэволюцыйныя цверджанні беларускіх нацдэмаў, гэтых агентаў імперыялістычных інтэрвентаў.

Ды хіба можна ў якой-небудзь ступені параўноўваць той магучны ўздым у развіцці прамысловасці і пролетарскай культуры, тое, што маем у БССР, з тым, што назіраецца па той бок савецкіх граніц— у Польшчы і Заходняй Беларусі.

Даволі ўказаць, што за апошнія гады валавая прадукцыя прамысловасці БССР узрасла ў 9 з лішкам раз параўнальна з даваенным часам. Рабочы клас жодыкасна вырас з 20 000 у 1913 г. да 114 000 у 1932 г.

За гады першай пяцігодкі ў БССР лабудавана і пушчана звыш 4 дзесяткаў новых прадпрыемстваў, у тым ліку Магілёўская шоўкавая фабрыка, «Сцяг індустрыялізацыі», «КІМ», Бабруйскі дрэвапрацоўчы камбінат, Томельскі механічны шклозавод і інш.

Асноўныя фонды прамысловасці БССР за гады першай пяцігодкі ўзраслі з 86,5 млн. руб. да 844,4 млн. рублёў. Рост—на 398,3 проц.

Капіталаўкладанні ў аграмаджаны сектар народнай гаспадаркі БССР па пяцігадоваму плану намячаліся ў 904,3 млн. руб., фактычна за гады першай пяцігодкі капіталаўкладанні складаюць 1 027,4 млн. р. (без чыгуначнай гаспадаркі). Такім чынам, пяцігадовы план капіталаўкладанняў у народную гаспадарку БССР за чатыры гады і 3 месяцы выканан на 113,6 проц.

Валавая прадукцыя соцыялістычнай прамысловасці БССР павялічылася з 241 млн. руб. у 1927-28 гг. да 979,5 млн. руб. у 1932 г.—рост на 406 проц.

Вельмі паказальны нацыянальны склад рабочых буйнай прамысловасці БССР. Наступная табліца паказвае ўсё ўзрастающую ўдзельную вагу беларусаў у складзе рабочых нашай буйнай прамысловасці.

	1929 г. (у тыс. чал.)	1932 год	
		Абсал. (у тыс. чал.)	Удзельная вага ў проц. адн. да вы- нікаў
Усяго	42,8	93,0	100
У тым ліку:			
беларусы	21,8	57,8	62,2
яўрэі	14,4	23,5	25,3
палякі	2,3	3,1	3,3
рускія	3,4	4,6	4,9
іншыя	0,9	4,0	4,3

Як відаць з гэтай табліцы, звыш 60 проц. рабочых на нашых буйных прадпрыемствах складаюць беларусы.

За гады пяцігодкі ўдзельная вага гарадскога насельніцтва БССР узрасла менш, чым на 2 проц.—з 15,6 проц. у 1926 г. да 17,2 проц. у 1932 г. У той-жа час удзельная вага пролетарскага насельніцтва за гэтыя гады ўзрасла з 11,3 у 1926 г. да 20 проц. у 1932 г.—рост амаль у дзве разы. Гэта ўжо аграмадная соцыяльная перасоўка насельніцтва за такі невялікі адрэзак часу.

Магутнасць электрастанцый БССР узрасла з 14,4 тыс. кіловат у 1927 г. да 70 тыс. кіловат у 1933 г. Выпрацоўка электраэнергіі складала 37,3 млн. кіловат-гадзін у 1927 г., у 1933 г. яна складае 220 млн. кіловат-гадзін.

У галіне культуры нашы дасягненні таксама выключна вялікі.

Вось некалькі лічбаў. У Савецкай Беларусі налічваецца 6962 школы, дзе навучаецца 937 тыс. вучняў—супроць 4257 школ у 1914 г. Да Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі не было ні адной беларускай школы. Зараз у БССР ёсць 6263 беларускія школы з ахопам 854 тыс. вучашчыхся, яўрэйскіх школ 221, польскіх—252, рускіх—99, іншых—127.

Колькасць ВНУ і ВТНУ ў адной толькі БССР у два разы больш у параўнанні з тым, колькі іх было ва ўсёй царскай Расіі. Мы стварылі дзесяткі навуковых устаноў. Мы стварылі навуковыя цэнтры—Беларускую Акадэмію Навук, шматлікія навукова-даследчыя інстытуты, дзе растуць, мацнеюць і выхоўваюцца новыя пролетарскія кадры маладых вучоных з беларускай яўрэйскай, польскай і іншых народнасцей, насяляючых БССР. Зараз у Беларусі ёсць 1600 навуковых работнікаў, з іх каля 40 проц.—комуністы і камсамольцы.

Карэнным чынам змяніўся твар нашых гарадоў. Усякі, хто працаваў у Беларусі хоць 5 год таму назад, не пазнае старога Менска, Гомеля, Віцебска, або Магілёва. Гэта ўжо буйныя прамысловыя культурныя цэнтры, дзе жывуць дзесяткі тысяч рабочых.

Першая пяцігодка падвела вельмі сур'езную тэхнічную базу пад нашу сельскую гаспадарку. Каля 3000 трактароў працуе на калгасных палях. У нас арганізаваны 63 МТС, 52 проц. бядняцка-серадняцкіх сялянскіх гаспадарак аб'ядналіся ў калгасы.

* * *

З поўным правам мы можам сказаць, што Беларусь уступіла ў эпоху росквіту, таржэства нацыянальнай па форме і соцыялістычнай па зместу культуры. Зусім іншы малюнак мы наглядаем у Заходняй Беларусі, якая знаходзіцца пад ярмом польскіх памешчыкаў і капіталістаў.

Колькасць занятых рабочых у Заходняй Беларусі скарацілася з 26 тыс. у 1929 г. да 16 тыс. у 1932 г.

Калі прыняць агульны стан прамысловасці Заходняй Беларусі 1928 г. за 100, то ў 1932 г. яна складае толькі 38 проц. Такім чынам, за чатыры гады прамысловасць Заходняй Беларусі, і без таго слаба развітая, скарацілася больш, чым на 60 проц.

Заработная плата рабочых Заходняй Беларусі за апошнія чатыры гады скарацілася больш, чым на 60 проц. Заработак сельска-гаспадарчых рабочых у Заходняй Беларусі па афіцыйных даных польскага буржуазнага друку складаў у 1932 г. толькі 35 проц. у адносінах да 1928 г.

Такаво коратка гаспадарчае становішча Заходняй Беларусі

У сучасны момант у Зах. Беларусі налічваецца звыш 50 тысяч беспрацоўных, у той час як у Совецкай Беларусі поўнасю ліквідавана беспрацоўе.

У сувязі з гіганцкімі тэмпамі індустрыялізацыі растуць з года ў год нацыянальныя кадры пратэарыята.

У 1920 г. у Зах. Беларусі было 412 пачатковых беларускіх школ і 7 беларускіх гімназій. У 1925 г. пачатковых школ асталося 25 і 4 гімназіі. У 1933 г. у Зах. Беларусі ўжо няма ні адной беларускай пачатковай школы, няма ні адной беларускай гімназіі.

І вось гэту сістэму капіталістычнага прыгнечання працоўных, сістэму невуцтва і дзікасці беларускія нацдэмы імкнуцца перанесці ў нашу Совецкую Беларусь.

Кожны рабочы, кожны калгаснік, кожны працоўны на прыкладзе соцыялістычнага росту Совецкай Беларусі і ўсё ўзмацняючагася эканамічнага разарэння і прыгнечання працоўных у Зах. Беларусі і Польшчы пераконваюцца ў перавазе совецкай соцыялістычнай сістэмы над капіталістычнай.

Другая пяцігодка

За гады першай пяцігодкі карэнным чынам змяніўся эканамічны твар Совецкай Беларусі, але першая пяцігодка з'яўляецца сапраўды першай пяцігодкай, — пачаткам вялікіх работ. У адносінах развіцця прадукцыйных сіл БССР нам прадстаіць вялікая работа.

«Вынікі пяцігодкі паказалі, што вусім магчыма пабудаваць у адной краіне соцыялістычнае грамадства, бо эканамічны фундамент такога грамадства ўжо пабудаван у СССР» (Сталін).

Другая пяцігодка — гэта і ёсць баявая праграма пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Апублікаваныя тэзісы ЦК ВЛКСМ к XVII з'езду партыі па дакладах тт. Молатава, Куйбышава і Кагановіча з'яўляюцца канкрэтнай праграмай пабудовы бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

У 1937 г., у апошні год другой пяцігодкі, мы павінны павялічыць прамысловую прадукцыю ў нашай краіне ў 2,4 разы ў параўнанні з 1932 годам, або ў **9 раз у параўнанні з даваенным узроўнем**. Выпусціць прамысловай прадукцыі на 103 млрд. руб. у цэнах 1926-27 гг. — таково заданне на апошні год другой пяцігодкі. Развіццё вытворчасці прадметаў шырокага спажывання павінна пайсці больш быстрымі тэмпамі і скласці ў сярэднім прырост у год каля 22 проц. супроць сярэднегадовага тэмпу росту сродкаў вытворчасці — 16 проц. Вытворчасць прадметаў шырокага спажывання павінна быць патроена.

Задача завяршэння тэхнічнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі Совецкага саюза з новай сілай выступае на першы план пытанні асваення новых вытворчасцей і новай тэхнікі. Калі ў першую пяцігодку мы дабіліся росту прадукцыйнасці працы на 41 проц., то ў другую пяцігодку мы павінны ўзняць прадукцыйнасць працы на 63 проц. Гэта заданне азначае, што «**прадукцыйнасць працы становіцца рашаючым фактарам выканання намечанай праграмы павелічэння прадукцыі ў другім пяцігоддзі**». 14 млрд. руб. — вось тая сума нааплачэння, якую павінна даць зніжэнне сабекошту ў апошнім годзе другой пяцігодкі. Велізарная ўвага павінна быць аддана рашучаму палепшанню якасці і асартымента прадукцыі.

Задача, пастаўленая т. Сталіным у гутарцы з калгаснікамі Одэскай абласці, і тое, што тав. Сталін гаварыў у гутарцы з карэспандэнтам

амерыканскай буржуазнай прэсы адносна павелічэння у 2—3 разы выпуску тавараў шырокага спажывання і палепшання таваразвароту, атрымлівае сваё зусім рэальнае выражэнне ў другім пяцігадовым плане.

Так, напрыклад, выпуск баваўняна-папяровых тканін павялічваецца з 2 мільярдаў 700 млн. метраў у 1933 г. да 6 млрд. 300 млн. у 1937 г. Рост—у 2,5 разы. Праграма выпуску абутку павялічваецца таксама ў 2,5 разы. У 1937 годзе павінна быць выпушчана па СССР 205 млн. пар абутку, у той час як за ўсю першую пяцігодку было выпушчана 271 млн. пар.

Праблема павелічэння вытворчасці тавараў шырокага спажывання амаль у 3 разы ў другой пяцігодцы ставіць перад прамысловасцю Беларусі асабліва вялікія і адказныя задачы. Наша лёгкая прамысловасць у асноўным працуе на шырокі спажывецкі рынак, і мы павінны так паставіць справу, каб ужо ў 1934 г. прамысловасць Беларусі цалкам і поўнасцю выканалала свае вытворчыя планы як па колькасных, так і па якасных паказчыках.

Аб сельскай гаспадарцы

Па лініі сельскай гаспадаркі другая пяцігодка намячае рост прадукцыі больш чым у два разы ў параўнанні з першай пяцігодкай. Прадукцыя сельскай гаспадаркі павінна ўзрастаць з 13 млрд. руб. у канцы першай пяцігодкі да 26 млрд. рублёў у канцы другой пяцігодкі.

Аграмадныя поспехі ўжо дасягнуты партыяй у барацьбе за ўраджай, што было адзначана ў дакладзе тав. Молатава на сесіі ЦВК СССР, а іменна мы перавысілі вагавы збор зернавых культур у 1933 г. на 1200 млн. пудоў супроць мінулага года. Гэты факт з'яўляецца наглядным пацверджаннем рэальнасці намечаных тэзісамі задач па далейшаму павышэнню ўраджайнасці, у прыватнасці для нашай рэспублікі прадстаўляе асаблівае значэнне задача—дасягнуць ураджаю ільнавалакна ў 3,7 цэнт. з га.

Поўнае завяршэнне калектывізацыі, ажыццяўленне тэхнічнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, завяршэнне ў асноўным яе механізацыі, павелічэнне ліку МТС з 2.446 у першай пяцігодцы да 6.000 у 1937 годзе, з ахватам імі ўсіх калгасаў, шырокае ўкараненне агра-тэхнікі—такавыя задачы ў галіне сельскай гаспадаркі.

Тэмпы калектывізацыі ў БССР адстаюць ад агульных тэмпаў калектывізацыі ў Совецкім саюзе. Нам трэба прарабіць вялікую работу, каб ліквідаваць гэта адставанне. Задача поўнага завяршэння калектывізацыі ў другой пяцігодцы на аснове нястомнай, штодзённай большэвіцкай работы па арганізацыйна-гаспадарчаму ўмацаванню калгасаў,—цалкам і поўнасцю адносіцца і да Беларусі. Мы павінны так арганізаваць сваю работу, так паставіць канкрэтнае кіраўніцтва, шырай разгарнуць партыйна-масавую работу, на справе змагацца за ператварэнне ўсіх калгасаў у большэвіцкія, а калгаснікаў у заможных, каб задача, пастаўленая перад намі ў другой пяцігодцы па поўнаму завяршэнню калектывізацыі сельскай гаспадаркі, была цалкам ажыццёўлена.

Аб капіталаўкладаннях у другой пяцігодцы

Тэзісы прадугледжваюць рост капіталаўкладанняў у народную гаспадарку Совецкага саюза ў два з лішнім разы больш у параўнанні з першай пяцігодкай. Агульны аб'ём капітальных работ па народнай

гаспадарцы на другое пяцігоддзе наменан у 133,4 млрд. руб., супроць 50,5 млрд. руб. за першую пяцігодку. Гэта гаворыць аб тых грандыёзнейшых работах, якія прадстаіць нам правесці ў другой пяцігодцы. Значныя капіталаўкладанні намячаюцца ў прамысловасць, а іменна: 69,5 млрд. руб. супроць 25 млрд. у першай пяцігодцы. Прычым на выраб сродкаў вытворчасці наменаны капітальныя затраты ў 53,4 млрд. руб. і 16,1 млрд. на развіццё прамысловасці, вырабляючай прадметы спажывання.

Прадстаіць найвялікшая тэхнічная рэканструкцыя ўсёй народнай гаспадаркі, транспарта, далейшае павышэнне матар'яльнага добрабыту і культурнага ўзроўню шырокіх працоўных мас. Другая пяцігодка будзе «пяцігодка карэннага ўздыму жыццёвага ўзроўню рабочых і сялянскіх мас». Лік рабочых і служачых к канцу другой пяцігодкі павысіцца на 30 проц. Рэальная зароботная плата вырасце ў 2,1 разы. Павысіцца ўзровень спажывання працоўных у 2,5—3 разы.

Пытаннем матар'яльнага і культурнага абслугоўвання рабочых, калгаснікаў і ўсіх працоўных другая пяцігодка ўдзяляе выключную ўвагу. І гэта зусім зразумела. Калі мы паставілі сваёй галоўнай палітычнай задачай у другім пяцігоддзі пабудавачь бяскласавае соцыялістычнае грамадства, то пабудова гэтага грамадства выклікае прамую неабходнасць рашучага палепшання становішча рабочага класа, калгаснікаў і ўсіх працоўных. Тут улічваецца не толькі задача павелічэння норм спажывання, зніжэння рознічных цэн, але і непасрэднага павелічэння дзяржаўных расходаў для культурна-бытавога абслугоўвання рабочых.

Капітальныя ўкладанні ў камунальнае, жыллёвае і культурнае будаўніцтва ў другой пяцігодцы складуць каля 38 млрд. руб., або каля чверці ўсіх капітальных укладанняў у народную гаспадарку СССР. Гэта азначае, што мы павінны ў асноўным ва ўсіх буйнейшых гарадах паставіць справу культурнага абслугоўвання рабочых так, каб на працягу другой пяцігодкі былі-б поўнасю вырашаны пытанні жыллёвага, школьнага, клубнага будаўніцтва.

Ажыццяўленне другой пяцігодкі несумненна яшчэ больш умацуе эканамічныя і палітычныя пазіцыі пролетарскай дыктатуры.

Вырашэнне вялікіх задач другой пяцігодкі азначае канчатковую ліквідацыю капіталістычных элементаў і класаў наогул, поўнае знішчэнне прычын, параджаючых класавыя рознасці і эксплуатацыю, і перамаганне перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей, ліквідацыю прыватнай уласнасці на сродкі вытворчасці, поўную ліквідацыю астаткаў многаўкладнасці эканомікі Савецкага саюза і ўстанаўленне соцыялістычнага спосабу вытворчасці, як адзінага спосабу вытворчасці з ператварэннем усяго працоўнага насельніцтва краіны ў актыўных, свядомых будаўнікоў соцыялістычнага грамадства, поўную тэхнічную рэканструкцыю ўсёй народнай гаспадаркі Саюза, быстры ўздым добрабыту працоўных мас.

Ясна, што выкананне гэтых вялікіх задач не можа не выклікаць абвастрэння класовай барацьбы, не можа не выклікаць новых спроб з боку кулацтва падарваць калгасы, не можа не выклікаць спроб шкодніцтва, сабатажу ў нашых прамысловых прадпрыемствах з боку антысавецкіх сіл. Таму ўзмацненне большэвіцкай пільнасці, умацаванне органаў дыктатуры пролетарыята прадаўжае заставацца нашай баявой задачай, нашым першым абавязкам.

Выкананне вялікіх задач другой пяцігодкі патрабуе карэннай перабудовы партыйнай, савецкай, профсаюзнай работы. Праведзен у гэ-

тым напрамку рад мерапрыемстваў па палепшанню ўсёй сістэмы кіраўніцтва сацыялістычным будаўніцтвам—варта толькі напамніць аб перабудове кіраўніцтваў вугальнай прамысловасці і чыгуначнага транспарта, разбуйненні профсаюзаў, стварэнні палітаддзелаў у МТС, соўгасах, на транспарце і т. д. Усё-ж, як гэта правільна ўказана ў тэзісах па дакладу т. Кагановіча, «арганізацыйна-практычная работа ўсё яшчэ адстае ад патрабаванняў палітычных дырэктыв і не задавальняе гіганцкі вырасшым запатрабаванням цяперашняга перыяду—перыяду другой пяцігодкі. На знішчэнне гэтых недахопаў павінны быць мабілізаваны ўсе сілы партыі. Арганізацыйная работа павінна быць паднята да ўзроўню палітычных задач.

У рэзультате выканання першай пяцігодкі СССР заняў другое месца ў свеце па выпуску прамысловай прадукцыі, у той час як у 1925 г. быў на пятым месцы. Па электраэнергіі мы з 10-га месца ў 1928 г. занялі чацвертае месца ў 1932 г. і выходзім у канцы другой пяцігодкі на першае месца ў свеце. Па здабычы торфу мы займаем першае месца ў свеце; па выплаўцы чыгуну, сталі, па агульнаму машынабудаўніцтву, па сельскагаспадарчаму машынабудаўніцтву, па вытворчасці грузавікоў і т. д. мы выходзім на адно з першых месц у свеце.

СССР ператвараецца ў другім пяцігоддзі ў тэхніка-эканамічна незалежную краіну і ў самую перадавую ў тэхнічных адносінах дзяржаву ў Еўропе.

Ужо к канцу 1932 г. СССР займаў па плошчах пшаніцы, ячменю, аўса другое месца ў свеце, а па пухровых бураках—першае месца.

К канцу другой пяцігодкі СССР зойме па вытворчасці пшаніцы, ячменю, ільнавалакна першае месца ў свеце (апладысменты).

Мы безумоўна станем краінай, якая па свайму багаццю будзе краінай, якой не ведала яшчэ гісторыя чалавецтва. Нашы поспехі ўзбройваюць пролетарыяў капіталістычных краін на рашучую і апошнюю барацьбу, якая паложыць раз і назаўсёды канец капіталістычнай сістэме, капіталістычнаму рабству і прыгнечанню чалавецтва (апладысменты).

Выкананне вялікіх задач другой пяцігодкі забяспечана ў нас тым, што на чале нашай партыі стаіць лепшы прадаўжальнік справы Леніна, лепшы саратнік Леніна тав. Сталін, лепшы з лепшых ленинцаў, які кіруе намі, вучыць нас, дапамагае нам на кожным участку работы як і што трэба рабіць (бурныя апладысменты).

Мы павінны памятаць, што выкананне задач 2-й пяцігодкі патрабуе палепшання ўсёй сістэмы нашай работы і кіраўніцтва. Трэба паставіць справу так, каб было забяспечана:

па-першае, рэвалюцыйная пільнасць супроць ворагаў дыктатуры пролетарыята і сапраўдная адказнасць перад рабочым класам і яго партыяй за даручаную справу;

па-другое, аператыўнасць і канкрэтнасць штодзённага гаспадарчага кіраўніцтва, якое не мірыцца з бюракратычнымі скажэннямі ў гаспадарчым апарце;

па-трэцяе, сканцэнтраванне лепшых інжынерна-тэхнічных сіл на рашаючых вытворчых участках, а не ў канцэлярыях устаноў;

па-чацвертае, правільная арганізацыя зарплат рабочых, якая забяспечвае матар'яльнае заахвочванне і рост прадукцыйнасці працы;

па-пятае, узняцце справы соцпаборніцтва, асабліва ў мэтах лепшага асваення новай тэхнікі і новых вытворчасцей;

па-шостае, моцная вытворчая дысцыпліна як у прамысловых прадпрыемствах, так і ў калгасах;

па-сёмае, далейшае ўмацаванне саюза рабочых і працоўных сялян.

І, таварышы, дазвольце разам з вамі дапоўніць—і **па-восьмае**: яшчэ больш жалезнае згуртаванне радоў КП(б)Б з ВКП(б) вакол ленинскага ЦК і правядыра партыі тав. **Сталіна (апладысменты)**.

Рост СССР і эканамічны крызіс у капіталістычных краінах

Тав. **Сталін** у палітсправаздачы на XVI з'ездзе партыі яшчэ ў пачатку эканамічнага крызіса ў капіталістычных краінах даў наступны прагноз:

«... Стабілізацыі капіталізма прыходзіць канец.

... Пад'ём рэвалюцыйнага руху мас будзе нарастаць з новай сілай.

... Сусветны эканамічны крызіс будзе перарастаць у радзе краін у крызіс палітычны.

Гэта значыць, па-першае, што буржуазія будзе шукаць выхад са становішча ў далейшай фашызацыі ў галіне ўнутранай палітыкі, выкарыстоўваючы для гэтага ўсе рэакцыйныя сілы, у тым ліку і соцыял-дэмакратыю.

Гэта значыць, па-другое, што буржуазія будзе шукаць выхад у новай імперыялістычнай вайне і інтэрвенцыі ў галіне знешняй палітыкі.

Гэта значыць, нарэшце, што пролетарыят, змагаючыся з капіталістычнай эксплуатацыяй і вайскай небяспекай, будзе шукаць выхад у рэвалюцыі¹⁾.

Гэта геніяльнае прадказанне правядыра партыі з усёй сілай апраўдваецца.

Не глядзячы на тое, што за апошні час у радзе краін, як падкрэсліў тав. **Сталін** у сваёй гутарцы з прадстаўніком амерыканскага друку Дзюранці, выявілася магчымасць і нават верагоднасць пераходу з хістаннямі ўверх і ўніз, ад крызіса к дэпрэсіі,—агульны крызіс капіталістычнай сістэмы няўхільна абвастраецца. Наспелі аб'ектыўныя прадпасылкі рэвалюцыйнага крызіса і капіталізм шчыльна падыходзіць да новага туру рэвалюцый і войнаў.

Сусветны эканамічны крызіс, працякаючы ва ўмовах усеагульнага крызіса, нанёс знішчальны ўдар і расхістаў эканамічную сістэму капіталізма, выкінуў на вуліцу мільёны рабочых і разарыўшыхся сялян.

Вось паглядзіце, што робіцца ў капіталістычных краінах, мяжуючых з Совецкай Беларуссю. Я маю на ўвазе, перш за ўсё, Польшчу.

Вось што піша польскі друк аб стане прамысловасці Польшчы:

«Здабыча вугалю: у 1933 г. складала 27,3 млн. тон, супроць 38 млн. тон у 1931 г.

Экспарт вугалю ў Польшчы ў 1931 г.—14 тыс. тон, у 1932 г.—10 362 тоны, у 1933 г.—3 703 тоны.

Здабыча нафты складала ў 1930 г. 663 тыс. тон, у 1932 г.—557 тыс. тон, у 1933 г.—550 тыс. тон».

¹⁾ **Сталін**. Вопросы ленинизма, издт 9-е, стр. 498

Што датычыць металапрамысловасці, то канчатковыя даныя за 1933 год не выведзены. Калі і ёсць павелічэнне выпуску прадукцыі металапрамысловасці ў 1933 г. у параўнанні з папярэднім годам, то гэта тлумачыцца выключна закупкамі СССР.

Вось як адзываецца буржуазна-фашысцкая польская прэса аб стане прамысловасці Польшчы. І сапраўды стан прамысловасці з года ў год пагаршаецца. Польскі экспарт складае зараз толькі 37 проц. у адносінах да 1930 года. Чыгуначныя перавозкі скараціліся амаль на палову—66 млн. тон у 1930 і 35 млн. тон у 1933 г.

Асабліва ў катастрофічным становішчы знаходзіцца сельская гаспадарка Польшчы.

У снежні 1933 г. у польскім сойме ў час спрэчак па дакладу аб бяджэце міністэрства земляробства соймавы дакладчык, дэпутат урадавага блоку Камінскі, заявіў:

«Наша польская моладзь захапляецца рускай калектывізацыяй. А на самой справе больш труднай задачай з'яўляецца перабудова гаспадарак такім чынам, як мы гэта робім. Нашай важнейшай задачай на ўсходніх краях (Заходняя Беларусь і Заходняя Украіна) з'яўляецца тое, каб перабудаваныя нашы гаспадаркі давалі лепшыя паказчыкі, чым калектывныя гаспадаркі на тэрыторыі СССР. Таму намаганні ўрада ў гэтым напрамку павінна актыўна падтрымаць думка ўсёй краіны, незалежна ад палітычных уплываў».

Аднак, на справе гэта не атрымліваецца з палепшаннем сельскай гаспадаркі Польшчы. Сам польскі друк вымушан канстатаваць, што сабекошт аднаго цэнтнера жыта складае 25 злотых, рыначная цана—14 злотых. Яшчэ больш катастрофічнае падзенне дэн ёсць на пшаніцу. Цана цэнтнера пшаніцы панізілася з 53 злотых у 1927 г. да 22 злотых у 1933 г.

Падзенне дэн на сельскагаспадарчыя прадукты ўсё больш паглыбляе і без таго цяжкае становішча сялянства Польшчы.

Вось што з гэтага поваду піша віленская газета «Слово», орган віленскіх пілсудчыкаў:

«Для кароткай характарыстыкі гаспадарчай дзейнасці Польшчы астаецца і далей самым падыходзячым словам — тэрмін змрочны або нават жудасны. Сёння ніхто не бачыць трагізму ў тым, што крызіс існуе наогул, тое, што крызіс існуе—не трагедыя, палохае толькі тое, што крызіс увесь час існуе без перапынку і адхіленняў, што невядома, калі з цемры пакажацца яго дно, што нельга прадбачыць канца крызісу».

Вы бачыце, як прадстаўнікі польскага фашызма не толькі згадзіліся з тым, што крызіс нанёс свае сакрушальныя ўдары, але што невядома, калі будзе канец гэтага крызіса, прывёўшага гаспадарку Польшчы да змроку і жаху.

Газета «Польскі дзеннік»—орган віленскіх эндэкаў—у нумары ад 1-га 34 г. піша:

«Не глядзячы на розныя прароцтвы, аб'яўленыя нават з высокапастаўленага свету, эканамічнае становішча ў Польшчы не толькі не паляпшаецца, але не відаць ніякіх прызнакаў стабілізацыі таго жудаснага становішча, якое мы на сёння маем. Наадварот, трэба нават у самым бліжэйшым будучым быць гатовым да абвастрэння шэрай, безнадзейнай галечы, узначальваючай сёння ў нас кожны куток польскай рэчаіснасці».

У такім-жа духу выказваецца і другая газета—«Кур'ер Нова-грудскі». У артыкуле «Парочны круг» газета піша:

«Барацьба з крызісам вялася знізу і зверху згодна лозунга: прыстасавацца да ўмоў крызіса, што было асноўнай і най-больш характэрнай рысай гэтых умоў. Заняпад кансуміцыі і нізкія цэны, у першую чаргу нерэнтабельнасць прадпрыемства, як рэзультат нізкага ўзроўню цэн. Трэба было перамагчы пры дапамозе зніжэння выдаткаў вытворчасці... Тады прышла чарга на абмежаванне ўжываемых у вытворчасці матар'ялаў. Гэты метада стаў усеагульным, і ў рэзультате прывёў да таго, што сваім дзеяннем у сваёй галіне ён шкодна адбываўся на другіх. З прычыны таго, што ў апошнім выніку ён азначаў усеагульнае змяншэнне попыту, а ўслед за гэтым далейшае зніжэнне цэн і далейшае згортванне вытворчасці, пры адначасовым пагаршэнні якасці. Да гэтага далучаўся рост беспрацоўя, які моцна давіў на збыт сродкаў спажывання».

Закранаючы далей становішча сельскай гаспадаркі на тэрыторыі Віленскага ваяводства (г. зн. у Зах. Беларусі), газета піша:

«Усе мы, як відаць, ведаем умовы жыцця ў вёсцы. Газа ўступае месца старажытнай дачыне, смак цукру даўно забыт, мыла для мыцця ўжываецца толькі перад выселлем, запалкі, калі купляюць, то па адной (за тры чатыры штукі), найбольш частыя прычыны адсутнасці дзяцей у школе—недахват адзежы».

Газета заканчвае:

«Віленскі селянін не абнаўляе некалькі год сельскагаспадарчых прылад, а сям-там саха пачынае ўваходзіць ва ўжытак».

Гэта ў той час, калі ў нас у СССР, трактар і іншыя складаныя сельскагаспадарчыя машыны ўсе больш укараняюцца ў сельскую гаспадарку, калі ўжо ў мінулым годзе мы мелі сотні і тысячы калгасаў і калгаснікаў, стаўшых заможнымі.

«Ужыванне штучных угнаенняў зменшылася ўжо ў 1932 г. у параўнанні з 1929 г. на 90 проц., а паказчык яго на сёнешні дзень блізак к нулю. Селянін не мае мажлівасці купіць адборнае зярно—засмечаным зярном кормяць зямлю. Гутаркі быць не можа аб новых капіталаўкладаннях, калі няма сродкаў на ўтрыманне старога абсталявання, якое з часам зношваецца і адказваецца далей служыць. Тры гады таму назад мясцовыя сельскагаспадарчыя арганізацыі прыкладалі ўсе старанні, каб затрудніць вываз макухі за граніцу, каб забяспечыць задавальненне патрэбы на макуху на месцах—сёння селянін наўрад ці ўспомніць, як макуха выглядае, ён не думае нават аб канцэнтраваным корме. Жывёлагадоўлі нанесен цяжкі ўдар. У гэтым годзе лік свіней на 17 проц. менш леташняга і на пятую частку менш, чым у 1931 г. Лік коняў і кароў зменшыўся на 4 проц. Маладняк масава прадаецца, бо селянін не клапаціцца аб прыросце—жывёлагадоўля нерэнтабельна.

Мы маглі-б прывесці шмат фактаў, якія сведчаць аб тым, што селянін пераступіў тую мяжу, да якой ён не мог зніжаць свае расходы, неносячы шкоды сваёй гаспадарцы. Але прыведзеныя намі факты зусім дастатковы, каб прыйсці к вываду, што ў наяўнасці безупыннае змяншэнне прадукцыйнасці зямлі

і жывёлагадоўлі, з усімі выцякаючымі адсюль вынікамі для плацежнага балансу і абарончай здольнасці як нашай абласці, так і дзяржавы. Незразумела зусім, чаму на акалічнасць такой незвычайнай важнасці не звярнулі ўвагі адпаведныя органы, абавязкам якіх з'яўляецца абарона сельскай гаспадаркі».

«Віленскі селянін знаходзіцца ў такім становішчы, што ён вымушан знішчаць свае прылады працы—так, як быццам-бы ён рэзаў сук, на якім ён сядзіць. Не знішчаць—гэта значыць неадкладна пайсці па свету з торбай жабрака».

Гэта па афіцыйных даных прэсы, а ў сапраўднасці эканамічнае становішча Польшчы значна горшае.

Нават соцыял-фашысцкі орган ППС «Работнік» вымушан пісаць, што

«ва ўсіх галінах гаспадарчага жыцця відны аграмадныя зруйнаванні, якія цягнуцца на працягу апошніх трох год».

Соцыял-фашысты—гэта галоўная соцыяльная апора буржуазіі—бачаць не толькі адно зруйнаванне, але яны бачаць, як гэты крызіс усё больш рэвалюцыянізуе рабочыя масы. Пэпэсаўскія і фашысцкія бюракраты прабуюць усяляк затрымаць стачачны рост, затрымаць рэвалюцыйны націск рабочага класа. Аднак, не глядзячы на ўзмоцненае супраціўленне соцыял-фашыстаў, забастовачны рух усё больш узмацняецца, прычым забастоўкі ў Польшчыносяць ярка выражаны палітычны характар.

Такава становішча на той бок нашай градыцы.

Рост нашага соцыялістычнага будаўніцтва, перамогі нашай пяцігодкі не могуць не аказаць рэвалюцыянізуючага ўплыву на рабочыя і сялянскія масы Польшчы, Зах. Беларусі. Гэта акалічнасць ускладае на нас яшчэ большую адказнасць за выкананне тых задач, якія перад намі стаць.

Перабудова сельскай гаспадаркі БССР

Падводзячы вынікі работы КП(б)Б за перыяд ад XIV да XV з'езда партыі, трэба сказаць, што за гэты адрэзак часу ў рабоце па сельскай гаспадарцы мы мелі цэлы рад сур'езнейшых спраў, якія маюць аграмаднейшае значэнне непасрэдна і для 1934 г.

Тав. Сталін на XVI з'ездзе партыі папярэдзіў аб немінучасці шалёнага супраціўлення класавага ворага соцыялістычнаму разгорнутаму будаўніцтву. Тав. Сталін гаварыў:

«Мы прадпрынялі разгорнутае наступленне на капіталістычныя элементы, мы прасунулі далёка ўперад нашу соцыялістычную прамысловасць, мы разгарнулі будаўніцтва саўгасаў і калгасаў. Але такія з'явы не могуць прайсці дарма для эксплуатаатарскіх класаў. Гэтыя з'явы звычайна суправаджаюцца зруйнаваннем аджываючых класаў, зруйнаваннем кулацтва ў вёсцы, звужваннем поля дзейнасці дробна-буржуазных іслаёў горада. Зразумела, што ўсё гэта не можа не абвастрыць барацьбы класаў, супраціўлення аджываючых класаў палітыцы сафэцкай улады»¹⁾.

Уся наша работа на вёсцы за ўвесь гэты перыяд праходзіла, і пакуль што праходзіць ва ўмовах абвостранай класавай барацьбы, што было падкрэслена і ў рашэннях XVII партыйнай канферэнцыі.

1) Сталін. Вопросы ленинизма, изд. 9-е, стр. 556.

Наша далейшае працоўванне ўперад немінуца выкліча абвастрэнне класовай барацьбы ў паасобных моманты, і асабліва ў паасобных раёнах і на паасобных участках сацыялістычнай будоўлі. З прычыны гэтага перад партыяй стаіць задача ўмацавання пролетарскай дыктатуры і далейшага разгортвання барацьбы з апартунізмам, з правым ухілам, як галоўнай небяспекай на даным этапе.

І трэба сказаць, што ў нас, у Беларусі, мы мелі значнае абвастрэнне класовай барацьбы за мінулы перыяд.

Варта ўспомніць тую шалёную контррэвалюцыйную кулацкую работу, якую мы сустрэлі пры правядзенні веснавай сямбы 1932 года. Гэта знаходзіла выражэнне ў доволі значным выхадзе з калгасаў, а ў радзе выпадкаў і распад цэлых калгасаў, у зацягванні тэрмінаў сямбы і дрэннай якасці правядзення сямбы ў радзе раёнаў. Усё гэта гаворыць аб адчайным супраціўленні класовага ворага і яго агентуры нашаму калгаснаму будаўніцтву.

Калі заняліся гэтай справай, то выявілі вялікую засмечанасць калгасаў антысовецкімі, кулацкімі, эсэраўскімі элементамі. Веснавая сямба паказала, што мы маем справу не толькі з неарганізаванасцю, з адсутнасцю большэвіцкай напорыстасці за паспяховае правядзенне сямбы, але, па сутнасці справы, мелі ў наяўнасці прамы, непрыкрыты раз'юшаны сабатаж сямбы і факты прамого кулацкага тэрору і шкодніцтва. Сабатаж сямбы працягваўся ў тым, што ў нас беспакarana гулялі не толькі па калгасах і вёсках, але нават у радзе раённых, савецкіх і партыйных арганізацый і, далі хочаце, нават сярод некаторых цэнтральных арганізацый (Наркамзем), самыя адсталыя рэакцыйныя «тэорыі» аб тэрмінах сямбы, аб непрыгоднасці трактароў ва ўмовах Беларусі, аб неэфектыўнасці ўжывання хімічных угнаенняў для палёў Беларусі.

Выразіцелем такога роду «тэорыі», у прыватнасці, нават на пасяджэннях Бюро ЦК, быў доволі вядомы Масюкоў. Прыкідваючыся, што ён як быццам не зусім разбіраецца ў справе, ён адкрыта ставіў пытанне аб непрымянімасці трактароў і хімічных угнаенняў ва ўмовах Беларусі. І не толькі ён адзін, але ва ўнісон з ім паўтаралі гэтыя шкодніцкія рэакцыйныя ідэі многія іншыя былыя работнікі наркамземаўскай сістэмы.

Якія-ж гэта «спецыфічныя» ўмовы Беларусі, якія не дазваляюць прымяняць хімічных угнаенняў? Нават у перадавых капіталістычных краінах пытанні механізацыі сельскай гаспадаркі, угнаення і ранняй сямбы і т. д. даўно ўжо набылі права грамадзянства. А ў нас, нават сярод камуністаў знаходзіліся людзі, якія следам за шкоднікамі паўтаралі гэтыя рэакцыйныя ўстаноўкі.

Вазьміце, урэшце, пытанне аб кані. Мы намячам агромны рост конскага пагалоўя, палепшанне догляду каня і т. д. Амаль у кожным краі і раёне склікаліся канферэнцыі конюхаў, выдаваліся лепшым ударнікам-конюхам прэміі і розныя ўзнагароды. За атрыманне гэтых ўзнагарод на Паўночным Каўказе разгарнулі каласальную барацьбу за ўважлівыя гаспадарчыя адносіны да каня.

А ў нас, у БССР, у адносінах каня мелі месца самыя рэакцыйныя ўстаноўкі. Гэтыя ўстаноўкі не атрымлівалі належнага адпору з боку многіх нашых камуністаў. У рэзультате, у 1932 г., і часткова ў 1933 г., мы мелі каласальны падзеж конскага пагалоўя. Гэта ў той час, калі мы ў Беларусі знаходзімся ў лепшых умовах з кармамі, чым любая абласць Савецкага саюза.

1932 год паказаў нам, што ў радзе савецкіх і партыйных арганізацый мелі месца элементы бытавога разлажэння, зрошчвання з кулацкімі элементамі, адсутнасць самакрытыкі, групаўшчына, славеная дэкларацыйнасць, засмечанасць чужым элементам. Варта ўспомніць справу Петрыкаўскага раёна (вясна 1932 г.), Талачынскага раёна і цэлы рад іншых спраў, каб упэўніцца, наколькі засмечаны былі многія нашы партарганізацыі класава-чуждым элементам. Мы ў 1932 г. прыкладна распусцілі 15—16 кіраўніцтваў **раённых арганізацый**, а ў двух арганізацыях збіралі пазачарговыя партканферэнцыі, таму што там выявілі простае зрошчванне з кулаком не толькі ў нізавых партыйных звеннях, але і ў раёнах.

Мы мелі ў наяўнасці ў радзе месц грубейшыя парушэнні элементарных правіл рэвалюцыйнай законнасці, мелі засмечанасць сельсоветаў. Вазьміце хоць-бы той-жа Петрыкаўскі раён. У яго ў 15 сельсоветах (з 22) на чале стаялі кулакі і іншыя чуждыя нам элементы.

Да гэтага трэба дадаць і саноўна-бюракратычныя метады кіраўніцтва, адсутнасць неабходнай большэвіцкай рашучасці па прыцягванню вінаватых да адказнасці з боку раду савецкіх кіраўнікоў. Скрозь і ўсюды справы аб адгіднасцях, выяўленыя на тым ці іншым участку, гадамі залежаліся ў **цэнтральных арганізацыях і ўстановах** і не атрымлівалі ніякага рэатывання.

Апарат раду арганізацый быў надзвычай вельмі дрэнна. На чале стаялі людзі разлажыўшыся зрываючыя работу. Бывалі выпадкі, калі чалавек правальваецца на адным участку, яго тут-жа вылучаюць на другі, больш адказны ўчастак работы.

З боку цэнтральных арганізацый **мелі месца поўнае няведанне таго, што робіцца на месцах, няправільнае планаванне, адсутнасць уліку і т. д.** Даволі сказаць, што **прадзе адыходу, адсёву з калгасаў пачаўся ў нас яшчэ ўвосень 1931 г.** А мы сядзелі на прайшоўшым XIV з'ездзе партыі і не ведалі па сутнасці справы таго, што **непасрэдна адбываецца ў рашаючых звеннях сельскай гаспадаркі: калгасах і соўгасах.**

І ў галіне прамысловасці мы мелі рад неспрыяльных момантаў. Даволі ўспомніць барысаўскую справу, дзе антысавецкія элементы, скарыстаўшы затrudненне з харчамі, з-за злачынай работы кааперацыі і мясцовых партарганізацый, прабавалі дэарганізаваць нашу работу. І не толькі ў Барысаве—і ў Гомелі, і ў Менску, і ў Віцебску былі буйнейшыя прарывы ў выкананні промфінплана.

У культурных установах, навуковых арганізацыях 1932 год паказаў, што ў іх аказаўся рад чуждых людзей, прыкрываючыхся фальшыва-нацыянальным флагом, шкодзіўшых соцыялістычнаму будаўніцтву. Мы мелі ў 1932 г. **даволі разгорнутую работу трацкісцкіх элементаў (мазырская справа, ячэйка БелАН і інш.).**

Нашы партыйныя арганізацыі не здолелі **своечасова ўскрыць і выкрыць супраціўленне класавага ворага і разграміць яго шкодніцкія махінацыі.** У рэзультатае веснаю сяўбу 1932 г. мы вельмі зацягнулі. Мы аказаліся на самым апошнім месцы абласцей і краёў Савецкага саюза. Толькі пасля таго, як мы атрымалі тэлеграму непасрэдна ад т. Сталіна, папярэдзіўшую ЦК Беларусі аб тым, што пара ў Беларусі спыніць усякую беспрынцыпную склоку, а заняцца практычнай работай і забяспечыць паспяховае правядзенне веснавой сяўбы, мы з сяўбой больш-менш выцягнулі. Але гэтая позняя

сяўба не магла спрыяць высокаму ўраджаю. Асабліва вялікія страты панесены па аўсу, які быў засеян у зусім недапушчальна познія тэрміны.

У 1932 г. быў рад адмоўных момантаў у соўгасным будаўніцтве.

Тут, вядома, сказалася і тая шкодніцкая работа, якая мелася ў будаўніцтве соўгасаў: адвод дрэннай зямлі для соўгасаў, арганізацыя соўгасаў на вялікай адлегласці ад чыгункі і т. д. Даволі ўказаць, што ў нас ёсць амаль што 20—30 проц. соўгасаў, якія знаходзяцца ад чыгункі ў 30—40 кілометрах. Ёсць нават соўгасы, якія знаходзяцца ад чыгункі ў 60 кілометрах. Пры недастатковай кармавой базе гэта значыць, што свінагадоўчыя соўгасы пастаўлены пад прамую пагрозу недахвату корму, бо забяспечанасць сваімі ўласнымі кармамі выключна нізкая. Гэта, вядома, не магло не выклікаць велізарнейшага аыходу свінога пагадоўя.

Мы ў канцы 1932 г. грунтоўна не заняліся падчысткай нашых соўгасаў, калгасаў, сельсаведаў ад класава-чуждых элементаў. У рэзультате ўсяго гэтага мы мелі кулацкі сабатаж у правядзенні хлебазагатовак.

Вы ведаеце, што ЦК ВКП(б), заслухаўшы даклад ЦК КП(б)Б і СНК БССР аб хлебазагатоўках па БССР, прыняў рэзалюцыю, якая ў асноўным зводзілася да наступных пунктаў:

1. Работу ЦК і СНК па загатоўках сельгаспрадуктаў прызнаць недагальняючай.

2. Гніла-ліберальныя аддзелы партыйных і савецкіх арганізацый да загатовак, у рэзультате чаго загатоўкі зрываўся.

3. Наяўнасць у КП(б)Б славеснай дэкларацыйнасці як у арганізацыі, так і сярод класовых камуністаў.

4. Наяўнасць у партыйных арганізацыях Беларусі недастатковай барацьбы з перараджэнскімі элементамі ў партыі, вельмі часта прыкрываючымі сваю контррэвалюцыйную работу фальшыга-нацыянальнымі флагамі.

5. Прапанаваць ЦК КП(б)Б і СНК ачысціць рады партыі і савецкія арганізацыі ад буржуазных, перараджэнскіх элементаў.

6. Зламаць сабатаж кулацтва і ўсякіх антысавецкіх элементаў у справе выканання загатовак.

Гэта пастанова з усёй сілай і ленінскай празорлівасцю паказала на сапраўднае становішча ў нас у Беларусі ў 1932 г.

І сапраўды, калі ЦК КП(б)Б, СНК БССР, а потым і раённыя партыйныя арганізацыі разгарнулі спрагу так, як гэтага патрабаваў ЦК ВКП(б)—мы дабіліся небывалых тэмпаў у ходзе загатовак. Калі на 10 снежня 1932 г. гадавы план хлебазагатовак быў выканан па БССР толькі на 48 проц., то на 1-1-33 г. мы выканалі яго на 106 проц. Значыць за 20 дзён мы далі больш паловы плана хлебазагатовак. Тое-ж самае мы мелі па бульбе і па другіх відах сельска-гаспадарчых прадуктаў.

Гэта лішні раз гаворыць аб тым, наколькі мы праглядзелі манеўры класавага ворага, наколькі не здолелі сапраўды, па-большэвідку, разглядзець тую абстаноўку, у якой мы працавалі, для таго, каб нанесці рашучы ўдар па класаваму ворагу, які вядзе падрыўную работу на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва.

На прыкладзе Беларусі (як гэта ні сумна для нас, камуністаў) мы павінны сказаць, што нават цэлыя партыйныя арганізацыі не зразумелі той новай абстаноўкі ў краіне, якую мы мелі ў сувязі з

абвяшчэннем калгаснага гандлю, не зразумелі таго, аб чым гаварыў т. Сталін на студзеньскім пленуме ЦК і ЦКК ВКП(б).

На прыкладзе КП(б)Б была ясна даказана славесная дэкларацыйнасць, гніла-ліберальныя адносіны да загатовак, аслабленне рэзольцыйнай пільнасці з боку многіх партыйных і савецкіх арганізацый да дзеянняў і махінацый класавага ворага.

На прыкладзе Беларусі мы лішні раз пераканаліся, наколькі пагранічнае становішча нашай рэспублікі абавязвае нас, куністаў, быць больш пільнымі і павысіць яшчэ больш наш палітычны ўзровень, лепш уладаць марксісцка-ленінскай тэорыяй, каб своечасова бачыць і ліквідаваць махінацыі ворага, бачыць і знішчаць недахопы ў рабоце.

1932 год з'яўляўся для ўсёй КП(б)Б годам вялікіх урокаў. Ён з'яўляўся для нас вялікай большэвіцкай школай.

Гэты рашаючы адрэзак часу, супадаючы з заканчэннем 1-й пяцігодкі і пачаткам 2-й пяцігодкі, пяцігодкі пабудовы бяскласавага сацыялістычнага грамадства, абавязваў і абавязвае ўсіх куністаў больш чым калі-б там ні было жываць у сваёй рабоце ўсякі бюракратызм, славесную дэкларацыйнасць, саноўна-панскія метады кіраўніцтва.

Ён абавязвае куністаў раз назаўсёды пакончыць з элементамі групаўшчыны, сямейственасці, месніцтва.

Іменна наяўнасць элементаў групаўшчыны, сямейственасці не толькі ў паасобных звеннях, але, на сутнасці справы, ва ўсіх арганізацыях КП(б)Б і нават сярод кіруючых работнікаў, прывяла да таго, што мы праглядзелі самую злосную, самую зверскую работу класавага ворага.

Гэта гаворыць аб тым, наколькі нам неабходна перабудавацца, наколькі неабходна павысіць сваю рэзольцыйную пільнасць, узняць адказнасць кожнага куніста за даручаную яму работу. Трэба нам дабіцца, каб нашы работнікі хутчэй раслі для таго, каб быць на ўзроўні вялікіх задач, пастаўленых перад намі другой штыцігодкай. Той куніст, які думае, што можна ў перыяд разгорнутай барацьбы за пабудову бяскласавага сацыялістычнага грамадства быць звязаным з элементамі групаўшчыны, сямейственасці,—з'яўляецца страчаным для партыі чалавекам. Такі куніст будзе самым апошнім чалавекам у сацыялістычным грамадстве (апладысменты).

Раўняцца па перадавых краях, рэспубліках і абласцях

Вы ведаеце, таварышы, выключную па сваёй празорлівасці і геніяльнасці прамову тав. Сталіна на студзеньскім пленуме ЦК «Аб рабоце ў вёсцы». Тыя ўстаноўкі, якія тав. Сталін даў у гэтай гістарычнай прамове, з'яўляліся і з'яўляюцца настольнай кнігай кіраўніцтва ў нашай практычнай рабоце ў вёсцы.

Мы можам сказаць, што 1933 г. з пункту погляду барацьбы за далейшае развіццё сельскай гаспадаркі для нас у БССР з'яўляецца годам безумоўна сур'ёзных поспехаў у рабоце, годам, калі мы моцна, з усёй сілай разгарнулі справу сацыялістычнага будаўніцтва.

1933 год з'явіўся для нас годам ліквідацыі цэлага раду недахопаў і прарываў, якія меліся ў папярэднія гады. 1933 г. для Савецкага саюза аказаўся ў рэзультате ажыццяўлення ўказанняў тав. Сталіна годам сур'ёзнейшых рашаючых перамог.

Вось некаторыя даныя выканання гадавога плана: здача зярна дзяржаве па БССР выканана поўнасцю і па кожнаму віду паасобку: зернапастаўкі, натураплата, зварот зернавых пазык, здача хлеба соўгасамі. План пастаўкі зярна дзяржаве па СССР выканан не толькі калгасамі, але і аднаасобнымі гаспадаркамі.

Гэты план выканан не толькі ў цэлым па Саюзе, але ён выканан кожнай паасобнай абласцю, краем, рэспублікай. Гэта велізарнейшая справа, чаго мы не мелі ні ў адну папярэднюю хлебазагатоўчую кампанію.

Гадавы план па Саюзе ў цэлым выканан такім чынам, што за першы квартал кампаніі—ліпень, жнівень, верасень 1933 г.—павічна было быць здана па плану 55,2 проц., фактычна-ж здана 80,2 проц. супроць 45,9 проц. за той-жа перыяд мінулага года. План зернапаставак на 1 лістапада выканан на 96 проц. гадавога плана, тады як у 1932 г. на гэты-ж тэрмін было здана толькі 73 проц. Цэлы рад абласцей і аўтаномных рэспублік—Крым, Татарыя, Маскоўская абласць, Горкаўскі край—ж 1 кастрычніка поўнасцю выканалі ў гэтых гадавы план хлебапаставак, у той час як у мінулым годзе на тое-ж чысло выкананне гадавога плана складала для Крыма 91 проц., Татарыі 71 проц., Маскоўскай абласці 61 проц., Горкаўскага края 49 проц., а па Беларусі, калі ўзяць адзіведна выкананне плана, то мы выканалі ў мінулым годзе на тое-ж чысло прыкладна 25 проц. плана.

Па Беларусі мы ў гэтым годзе па здачы хлеба, зярна, па адгрузцы бульбы Ленінграду і па цэламу раду іншых відаў выканання абавязачельстваў перад дзяржавай вынілі лепш, чым калі-небудзь. Праўда, у нас яшчэ астаўся сур'ёзны недахоп гэта невыкананне плана ільназаготовак. Тут-та мы не выкарысталі тых магчымасці, якія мы мелі, каб даць лепшыя паказчыкі, чым мы іх далі.

Рад абласцей і рэспублік, як Маскоўская, Татарыя, Заходняя абласць і інш., атрымалі ордэн Леніна за паспяховае выкананне гаспадарчых кампаній 1933 г. Мы таксама мелі ў 1933 г. тых-ж магчымасці, каб атрымаць ордэн Леніна. А тое, што мы ордэна Леніна не атрымалі, у першую чаргу самі вінаваты ў гэтым. Мы яшчэ не зрабілі ўсяго таго, што ад нас патрабуецца і тым самым не заслужылі гэтай найвышэйшай ўзнагароды.

Тав. Кагановіч, кіраўнік маскоўскай арганізацыі, яшчэ ў пачатку гэтага года таварыў: «У вас, у Беларусі, ёсць найлепшыя магчымасці спаборнічаць з Масквой, і невядома яшчэ, можа быць, вы Маскву абгоніце ў выкананні сельскагаспадарчых планаў».

Гэта зусім зразумела: мы з пункту погляду арганізацыйных і гаспадарчых магчымасцей маем аграмадныя сілы і магчымасці. Мы—рэспубліка з не асабліва вялікім насельніцтвам. У нас ёсць добры транспарт і добрыя дарогі. Мы маем цэлы рад гарадоў (Менск, Гомель, Віцебск, Магілёў і інш.), якія могуць даць салідныя сілы, чаго не мае цэлы рад краёў і абласцей. У Совецкім-жа саюзе ёсць цэлы рад абласцей і краёў, дзе па сутнасці ёсць адзін які-небудзь былы губернскі горад і некалькі павятовых гарадоў. А што сабою прадстаўляў павятовы горад у былой царскай Расіі ў параўнанні з нашымі цяперашнімі гарадамі, многія з вас добра ведаюць. Вазьміце хоць-бы для параўнання Сярэдняю Волгу—гэта проста непараўнальныя рэчы.

Мы маем такія гарады, як Менск, Гомель, Віцебск, Магілёў—у мінулым губерньскія гарады, зараз буйныя прамысловыя цэнтры з вялікай пролетарскай праслойкай, чаго няма ў радзе другіх абласцей.

Я ў гутарцы з тав. Кагановічам ад імя КП(б)Б павіншаваў масквічоў з ордэнам Леніна. Паглядзеў на мяне т. Кагановіч і кажа: відаць, здорава зайздросціце (**смех**). І правільна, таварышы. І ведаеце чаму? Таму, што мы сапраўды не зрабілі таго, што трэба было зрабіць. Таму і зайздросцім масквічам, зайздросцім, зразумела, у большэвіцкім сэнсе слова, зайздросцім таму, што прызнаем недахопы нашай работы, зайздросцім таму, што мы павінны проста сказаць: калі ёсць тут віна каго-небудзь, то ў першую чаргу наша віна, віна раённых арганізацый.

Мы мелі ўсе магчымасці выканаць поўнасю абагзяцельствы, не раз узятая намі ў адпаведных нашых рашэннях і рэзалюцыях. У нас, у БССР, створаны аграмаднейшыя матэрыяльныя рэсурсы ў парадку дапамогі з боку Совецкага саюза, што дае магчымасць пабудоваць нашу работу так, каб мы былі ў першых радах перадавых абласцей і краёў. **І 1934 год павінен быць рашаючым годам, рашаючым у тым сэнсе, каб сельскую гаспадарку Беларусі зрабіць сапраўды лерадавой гаспадаркай у Совецкім саюзе.** Мы па механізацыі сельскай гаспадаркі ў 1934 г. будзем займаць адно з першых месц у СССР. Мы будзем мець у БССР больш 3.000 трактароў, будзем мець 81 МТС. Мы ў 1934 г. будзем мець дастатковую колькасць хімічных угнаенняў. У 1934 г. будзем мець цэлы рад другіх сур'езных матэрыяльных рэсурсаў, якія дазваляць нам рушыць наперад больш хутка.

Тыя палітычныя і арганізацыйныя мерапрыемствы, якія партыя праводзіла ў мінулым сельскагаспадарчым годзе, як правядзенне закона аб абавязковай рэстаўцы збожа, мяса, малака і інш. с.-г. прадуктаў, умацаванне рэвалюцыйнай законнасці, ажыццяўленне лозунга правадыра партыі тав. Сталіна аб тым, каб зрабіць усе калгасы большэвіцкімі і калгаснікаў заможнымі, аб дапамозе бескароўным калгаснікам, стварэнне з некалькі новымі функцыямі ўпаўнаважанага камітэта па загадоўках і яго ўпаўнаважаных на месцах аж да раёнаў і, урэшце, стварэнне па ініцыятыве таг. Сталіна палітаддзелаў у МТС і соўгасах—усё гэта адыграла рашаючую ролю ва ўмацаванні нашых калгасаў, у арганізацыі ў іх працы, што ў сраю чаргу забяспечыла і павелічэнне даходнасці калгаснікаў.

Мы маем значную перабудову работы партыйных арганізацый на вёсцы, гэтаму спрыяла сумесная работа іх з палітаддзеламі. Нашы нізавыя партыйныя арганізацыі ў вёсцы бліжэй падышлі да вытворчасці, сталі больш глыбока займацца работай у калгасе і соўгасе.

Вось некаторыя даныя нашай перабудовы: з наяўных 63 МТС у Беларусі ўжо ўкамплектаваны і працуюць палітаддзелы ў 57-мі МТС. Аднак, трэба адзначыць, што прыкладна ў 15 МТС палітаддзелы не ўкамплектаваны ўсімі работнікамі. Як правіла, тыя МТС, дзе арганізаван палітаддзел, лепш справіліся са сваімі гаспадарчымі і палітычнымі задачамі, чым калгасы, не абслугоўваемыя МТС.

У гэтым напрамку ў 1934 г. нам трэба будзе правесці аграмадную работу. Мы будзем мець 81 МТС. Мы маем больш 200 соўгасаў, аб'яднаных Упоўнаркомсоўгасаў, цэлы рад буйнейшых свінаводчых соўгасаў. Мы павінны дабіцца такога становішча, каб ва ўсіх МТС і соўгасах працавалі такія куністы, якіх партыя выдзяляе для работы ў палітаддзелах, г. зн. лепшыя куністы.

Для нас сёння зусім відавочна, наколькі ідэя тав. Сталіна аб арганізацыі палітаддзелаў аказалася, правільнай і наколькі жыццё яе лішні раз пацвярджае. Калі мы гаворым, што 1933 г. на многа адрозніваецца ад 1932 г., як у сэнсе ўмацавання рэвалюцыйнай законнасці, так і ў справе ачысткі нашых калгасаў ад класавага ёрага і ўсякіх антысавецкіх элементаў, адрозніваецца ўмацаваннем нашай партыйнай арганізацыі на вёсцы і ў раёнах, то гэта ў значнай меры заслуга нашых палітаддзелаў. Гэта ў сваю чаргу гарантуе нам у 1934 г., што, спалучаючы работу палітаддзелаў МТС, соўгасаў і раённых партыйных арганізацый, мы даб'ёмся яшчэ большых поспехаў у нашай аграмаднай творчай рабоце на вёсцы.

Ужо ў 1933 г. мы зрабілі вялікі крок наперад па ажыццяўленню лозунга правадыра партыі т. Сталіна аб заможнасці калгаснікаў. Вось некаторыя даныя аб росце даходнасці нашых калгаснікаў. На працягзень па зернавых культурах у 1932 г. у сярэднім прыходзілася 1 кгр. 350 гр. Мы ведаем, што ў выніку гаспадарчага 1932 г. была вялікая колькасць калгасаў, дзе на працягзень не прыходзілася нават і аднаго кілаграма. У 1933 г. у сярэднім на працягзень калгасніка падае звыш 35 кгр. зярна. Падобна і нават патроена ў параўнанні з мінулым годам колькасць бульбы на працягзень. У мінулым годзе на працягзень у сярэднім прыходзілася 3 кгр. 500 гр., у гэтым годзе — 6 кгр. 80 гр.

Гэтыя даныя аб вазе працалня калгасніка атрыманы намі ў рэзультаце распрацоўкі вынікаў па 1714 калгасах.

Па некаторай групе калгасаў ёсць яшчэ больш высокія даходы. Напрыклад, у калгасе «1-я конная армія», Менскага раёна, у 1931 г. на працягзень прыходзілася зернавых 800 гр., у 1932 г. 2 кгр. 100 гр., у 1933 г.—3 кгр. 642 гр., бульбы ў 1931 г.—4 кгр. 500 гр., у 1932 г.—6 кгр. 600 гр., у 1933 г.—14 кгр. 600 гр. Такіх калгасаў па БССР мы маем сотні.

1933 г. з'явіўся годам значнага павышэння ўраджайнасці ў калгасах і соўгасах.

Так ураджай жыта ў 1932 г. складаў 6 цэнт. з га, у 1933 г.—9,4 цэнт.; пшаніцы: у 1932 г.—6,51 цэнт, з га, у 1933 г.—11,1 цэнт.

Але нам трэба яшчэ прагесці вялікую работу па павышэнню ўраджайнасці. Дасягнутыя намі поспехі па якасных і колькасных паказчыках у сельскай гаспадарцы ў 1933 г. не даюць нам ніякага права на гэтым супакоіцца.

Перад намі стаіць цэлы рад буйнейшых задач у галіне сельскай гаспадаркі. Нам трэба, як бліжэйшую задачу ў 1934 г. поўнасна выканаць план ільназагатоўак. Да гэтага часу нашу работу па ільназагатоўках нельга прызнаць здавальняючай. На 15 студзеня мы зыканалі па рэспубліцы толькі 76,1 проц. гадавога плана ільназагатоўак.